

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 6Co/814/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5113226942
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 08. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Urbanová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2015:5113226942.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Urbanovej a členov senátu JUDr. Yvetty Dzugasovej a Mgr. Miroslava Šeptáka, v právnej veci navrhovateľov: 1/ D. N., rod. P., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX G. XX, štátna občianka SR, 2/ K. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX G. XX, štátny občan SR, zastúpených spoločnosťou: HADBÁBNA & spol., advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom Prielohy 1012/1C, 010 07 Žilina, IČO: 47 249 722, proti odporcovi: Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., so sídlom Dostojevského rad 4, 815 74 Bratislava, IČO: 00 151 700, v konaní o zaplatenie sumy 30.000,00 Eur s príslušenstvom, o odvolaní navrhovateľov a odporcu proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 2C/237/2013-109 zo dňa 16. 06. 2014, takto

rozhodol:

Rozsudok Okresného súdu Žilina č. k. 2C/237/2013-109 zo dňa 16. 06. 2014 v prvej vete výroku, v ktorej súd uložil odporcovi zaplatiť navrhovateľovi v rade 1/ sumu 7.500,00 Eur a navrhovateľovi v rade 2/ sumu 7.500,00 Eur do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku; vo štvrtej vete výroku, v ktorej súd v prevyšujúcej časti návrh navrhovateľov v rade 1/ a 2/ zamietol a v tretej vete výroku o trovách konania, potvrdzuje.

Rozsudok Okresného súdu Žilina č. k. 2C/237/2013-109 zo dňa 16.06.2014 v druhej vete výroku mení tak, že odporca je p o v i n n ý nahradiť navrhovateľom v rade 1/ a 2/ trovy konania, pozostávajúce z cestovného, v sume 31,76 Eur, na účet spoločnosti HADBÁBNA & spol., advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom Prielohy 1012/1C, 010 07 Žilina, do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Žiadny z účastníkov n e m á právo na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom okresný súd uložil odporcovi zaplatiť navrhovateľovi v rade 1/ sumu 7.500,00 Eur a navrhovateľovi v rade 2/ sumu 7.500,00 Eur do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku. V prevyšujúcej časti návrh navrhovateľov zamietol. Súčasne uložil odporcovi povinnosť nahradiť navrhovateľom v rade 1/ a 2/ trovy konania v sume 31,76 Eur do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku a nahradiť im tiež trovy právneho zastúpenia advokátskej kancelárie HADBÁBNA & spol., advokátska kancelária, s.r.o. v sume 714,63 Eur na účet v ňom presne špecifikovaný do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že navrhovatelia 1/ a 2/ sa podaným návrhom domáhali voči odporcovi zaplatenia istiny každý po 15.000,00 Eur a náhrady trov, ktoré im v súvislosti s týmto konaním vzniknú. Svoj návrh odôvodnili tým, že sú rodičmi S. N., nar. XX.XX.XXXX, ktorý zomrel dňa XX.XX.XXXX. K úmrtiu syna navrhovateľov došlo pri dopravnej nehode dňa 23.08.2010 v obci Spišský Hrušov, tak že vodič osobného motorového vozidla značky Ford Mondeo EČV: SN-201 BP S. E. jazdil v protismere od obce Jamník na obec Spišský Hrušov, kde predbiehal pred ním idúce motorové vozidlo zn. Daewo Lanos a osobné motorové vozidlo nestotožnenej značky a evidenčného čísla a následne

nákladné motorové vozidlo nezistenej značky a evidenčného čísla, a to za zníženej viditeľnosti - hustej hmly, pričom pri predchádzaní týchto vozidiel došlo k zrážke s protiídúcim vozidlom zn. VW Golf, EČV: SN-972 BU, ktoré riadil nebohý S. N.. S. N. zraneniam utrpým pri dopravnej nehode podľahol. Rovnako S. E., ktorý riadil motorové vozidlo značky Ford Mondeo, pri tejto dopravnej nehode zahynul.

V dôsledku úmrtia syna S. pri dopravnej nehode spôsobenej S. E. bolo neoprávnene zasiahnuté do osobnostného práva navrhovateľov tak, že bola trvalo a neodstrániteľne narušená celistvosť rodiny, a taktiež došlo k neoprávnenému zásahu do súkromného a rodinného života. Smrť syna pre navrhovateľov predstavuje trvalé a nezmeniteľné osobné ochudobnenie v citovej a rodinnej oblasti. Po tom, ako sa dozvedeli o smrti syna, sa obaja psychicky zrútili.

Vinník dopravnej nehody - S. E. mal s odporcom uzatvorené povinné zmluvné poistenie. V dôsledku zásahu do osobnostných práv navrhovateľov na súkromný a rodinný život, navrhovatelia sa domáhali od odporcu nemajetkovej ujmy, každý po 15.000,00 Eur. Svoj návrh opierali o ust. § 11, § 13 ods. 1 až 3 Občianskeho zákonníka, ust. § 4 ods. 1 zák. č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj zákon č. 381/2001 Z. z., alebo ZoPZP). Poukázali tiež na ustálenú judikatúru a na Smernicu Európskeho parlamentu a Rady č. 2009/103/ES a judikatúru Súdneho dvora EÚ.

Odporca žiadal návrh navrhovateľa v plnom rozsahu zamietnuť. V prvom rade namietal svoju pasívnu vecnú legitimitáciu v spore, pretože nie je podľa hmotného práva nositeľom subjektívnej povinnosti, ktorej splnenia sa navrhovatelia žalobou domáhajú. Nenamietal skutkové okolnosti ktoré sú uvedené navrhovateľmi v písomnom návrhu. Stotožnil sa s tým, že ku dňu dňa 23.08.2010 mal uzatvorené s poisťníkom N. E. povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla na vozidlo Ford Mondeo EČV: SN-201 BP. Rovnako sa stotožnil s tvrdením, že prevádzkou tohto vozidla bola spôsobená dopravná nehoda, pri ktorej došlo, okrem inej škody na majetku a na zdraví, aj k usmrteniu syna navrhovateľov S. N..

Odporcovi preto vznikla povinnosť nahradiť poškodeným škodu, a to v rozsahu podľa zmluvných dojednaní uzatvorenej poisťnej zmluvy. Nestotožnil sa s ich právnym názorom, v zmysle ktorého je nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, možné subsumovať pod nároky na náhradu škody, ktoré sú kryté poistením podľa ZoPZP. Poukázal pritom na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30 Cdo 1051/2005 zo dňa 27. augusta 2005 a rozsudok NS ČR sp. zn. 28 Cdo 931/2002 zo dňa 11. júna 2002, z ktorých vyplýva, že súdy nižších stupňov zamietli totožnú žalobu navrhovateľov z dôvodu, že nebola daná ich pasívna legitimitácia.

Z vykonaného dokazovania mal prvostupňový súd preukázané, že dňa 23.08.2010 došlo k dopravnej nehode v obci Spišský Hrušov. Vyšetrovaním vedeným OR PZ, Úradom justičnej a kriminálnej polície Spišská Nová Ves pod ČVS: ORP-536/OVK-SN-2010 bolo zistené, že vo vyššie uvedený deň na štátnej ceste II/536 v km 9,5 medzi obcou Jamník a Spišský Hrušov došlo k dopravnej nehode, pri ktorej vodič osobného motorového vozidla značky Ford Mondeo, EČV: SN-201 BP, S. E., jazdil v protismere od obce Jamník na obec Spišský Hrušov, kde predbiehal pred ním idúce motorové vozidlo zn. Daewo Lanos, EČV: PP-786 BY a osobné motorové vozidlo nestotožnenej značky a EČV a následne nákladné motorové vozidlo nezistenej značky a EČV, a to za zníženej viditeľnosti - hustej hmly, pričom pri predchádzaní týchto vozidiel došlo k zrážke s protiídúcim vozidlom zn. VW Golf, EČV: SN-972 BU, ktoré riadil syn navrhovateľov. S. N. zraneniam utrpým pri dopravnej nehode na mieste podľahol. Zahynul aj S. E., ktorý túto dopravnú nehodu spôsobil.

Vyšetrovaním bolo potvrdené, že príčinou dopravnej nehody bola nesprávna technika jazdy vodiča S. E. s vozidlom Ford Mondeo, ktorý vzhľadom na nedostatočný rozhľad spôsobený zníženou dohľadnosťou, začal predchádzanie pred ním idúcich vozidiel v kolóne, čím porušil ust. § 15 ods. 5 písm. a) zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke, podľa ktorého vodič nesmie predchádzať, ak nemá pred sebou dostatočný rozhľad na vzdialenosť, ktorá je potrebná na bezpečné predchádzanie. Takto zistený skutkový stav ani jeden z účastníkov konania nerozporoval. Obidve procesné strany sa zhodli na tom, že v predmetný deň došlo k dopravnej nehode, pri ktorej boli usmrtené dve osoby, pričom vinníkom dopravnej nehody bol S. E..

Prvostupňový súd citoval ust. § 19 ods. 2 Ústavy SR, § 11, 13 ods. 1 až 3 Občianskeho zákonníka, § 4 ods. 1 a 2, § 15 ods. 1 a 2 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov a poukázal tiež na Smernicu Európskeho parlamentu a Rady č. 2009/103/ES, ale aj na judikatúru Súdneho dvora EÚ (napr. rozsudok Súdneho dvora zo dňa 06.05.2010 C-63/09 Axel Walz proti Clickair SA), vrátane judikatúry Európskeho súdneho dvora konkrétne rozhodnutie C-22/12.

Konštatoval, že pasívna vecná legitimitácia odporcu primárne vyplýva z ust. § 4 ods. 1 a 2 v spojení s § 15 ods. 1 a 2 zákona č. 381/2001 Z. z. Citovaný zákon pojem škoda nedefinuje. Podľa právneho názoru

vyjadreného v doterajšej judikatúre slovenských a českých súdov pojem „škoda“ používaný v zákone č. 381/2001 Z. z. nemožno stotožňovať s pojmom „nemajetková ujma“ v zmysle ust. § 13 a nasl. Občianskeho zákonníka. Práve v tejto spojitosti je otázka pasívnej vecnej legitímácie odporcu úzko spojená s výkladom rozsudku Súdneho dvora vo veci Haasová C-22/12 (správne má byť uvedené rozsudku Súdneho dvora vo veci Hassová c/a Petřík, Holingerová C-22/12 - poznámka odvolacieho súdu), ktorým bol doterajší vyššie špecifikovaný právny názor prekonaný. V uvedenom rozhodnutí Súdny dvor jednoznačne konštatoval, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len PZP) má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej fyzickým osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.

Odporca výrok Súdneho dvora interpretoval v tom zmysle, že zákon č. 381/2001 Z. z. o náhradu nemajetkovej ujmy z PZP nepriznáva, nakoľko operujú len s pojmom škoda, ktorý nezahŕňa nemajetkovú ujmu. Odporca teda tvrdil, že slovenské právo vylučuje náhradu nemajetkovej ujmy z povinného zmluvného poistenia. Podľa názoru okresného súdu však tento výklad nie je správny.

Výrok rozhodnutia C-22/12 počíta s komplexnou aplikáciou celého právneho poriadku. Preto je potrebné vykladať ho tak, že pokiaľ vnútroštátne právo priznáva blízkym osobám náhradu nemajetkovej ujmy, teda, ak poistený podľa vnútroštátneho práva zodpovedá za takúto ujmu, je tento nárok krytý z povinného zmluvného poistenia.

Súdny dvor v odseku 56 odôvodnenia rozsudku C-22/12 konštatuje, že v prejedávanej veci nastáva vyššie uvedená situácia, pretože ust. § 11 a 13 Občianskeho zákonníka náhradu nemajetkovej ujmy blízkym osobám priznávajú.

V odsekoch 57 a 58 odôvodnenia tohto rozsudku Súdny dvor ďalej uvádza, že na uvedenom závere nemení nič ani skutočnosť, že slovenský (resp. český) Občiansky zákonník systematicky rozlišuje náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy. Z pohľadu eurokonformného výkladu náhrady škody na účely PZP je takéto rozlišovanie neprípustné. Súdny dvor v odseku 58 výslovne konštatoval, že nič nenasvedčuje tomu, že na túto zodpovednosť sa nevzťahuje vnútroštátne hmotné právo zodpovednosti za škodu, na ktorú odkazujú uvedené smernice. Doterajší záver českých súdov i Najvyššieho súdu SR je týmto konštatovaním Súdneho dvora prekonaný a z pohľadu výkladu príslušných smerníc nemôže obstať.

Za nesprávny označil okresný súd aj názor odporcu, že v prejedávanej veci nemožno ustanovenia zákona č. 381/2001 Z. z. vykladať eurokonformným spôsobom, pretože vnútroštátna právna úprava odporuje právu EÚ a účinku smerníc sa nemožno dovolávať voči jednotlivcom, ale len proti štátu. Odporca totiž úplne opomína tzv. nepriamy účinok smerníc, v zmysle ktorého orgány členského štátu sú povinné vnútroštátne právo vykladať a aplikovať vo svetle znenia smerníc tak, aby sa dosiahol nimi predpokladaný výsledok (porovnaj rozhodnutie ESD C-14/83 Von Colson and Kamman c/a Land Nordrhein-Westfalen, ECR 1891). Z judikatúry Európskeho súdneho dvora jednoznačne vyplýva, že vnútroštátne súdy sú povinné v rámci aplikácie princípu nepriameho účinku smerníc nahradit' absentujúcu legislatívu alebo vykonať nápravu nesprávne implementovanej smernice v konkrétnom súdnom konaní, a to bez ohľadu na zodpovednosť štátu za implementáciu smernice a povinnosť štátu vykonať nápravu. Súd je povinný vykonať všetko pre to, aby vykladal vnútroštátnu právnu normu v čo najväčšom možnom súlade s neimplementovanou alebo nesprávne implementovanou smernicou.

Prvostupňový súd zdôraznil, že výsledkom eurokonformného výkladu môže byť i vznik občiansko-právnej zodpovednosti individuálneho subjektu, ktorá by bez zohľadnenia nepriameho účinku smernice a pri výlučnej aplikácii vnútroštátneho práva neexistovala (porovnaj rozhodnutie ESD C-215/97, Bellone c/a Yokohama, ECR I-2191).

S prihliadnutím na uvedené, keď zákon č. 381/2001 Z. z. používa pojem „škoda“, ktorý pri systematickom výklade podľa Občianskeho zákonníka je odlišný od pojmu „nemajetková ujma“, je nutné prihliadnúť na účel a cieľ smerníc a pojem škoda použitý v zákone č. 381/2001 Z. z. vykladať v súlade s jasne stanovenými podmienkami a cieľmi určenými v Smerniciach 72/166/EHS, 84/5/EHS, v znení doplnenia Smernice 2005/14/EHS a 90/232/EHS. V zmysle eurokonformného výkladu tohto pojmu je nutné pod pojem „škoda“ na účely zák. č. 381/2001 Z. z. subsumovať i pojem „nemajetková ujma“.

Takýto výklad je obligatórny bez ohľadu na to, či smernice boli alebo neboli do vnútroštátneho poriadku implementované správne. Nepriamy účinok smerníc sa vzťahuje na prípady absencie implementácie smernice, ale aj na prípady neúplnej alebo nesprávnej implementácie smernice. Argument odporcu, že zákon č. 381/2001 Z. z. odporuje komunitárnemu právu, vylučuje náhradu nemajetkovej ujmy a jeho eurokonformný výklad by fakticky znamenal jeho zmenu, súd I. stupňa

vyhodnotil ako neopodstatnený a nesprávny. Práve naopak, eurokonformný výklad vnútroštátneho právneho predpisu nemožno považovať za rozhodovanie *contra legem*.

Žiadne ustanovenie zákona č. 381/2001 Z. z. nezakazuje, ani nevylučuje náhradu nemajetkovej ujmy z povinného zmluvného poistenia. Zákon síce používa pojem „škoda na zdraví“, no nijako ho nedefinuje. Záver, že nemajetková ujma a škoda podliehajú odlišnému režimu a nemajetkovú ujmu nemožno nahrádzať v rámci PZP, vychádza výlučne z doterajšieho výkladu českých a slovenských súdov, ktorý však s prihliadnutím na najnovší rozsudok Súdneho dvora C-22/12 nie je eurokonformný. Tento nesprávny a euronekonformný výklad možno odstrániť jedine správnym eurokonformným výkladom príslušných ustanovení zákona č. 381/2001 Z. z. a Občianskeho zákonníka. Podľa názoru okresného súdu takýto záver platí bez ohľadu na povinnosť štátu zosúladiť vnútroštátne právo s ustanoveniami príslušných smerníc, teda bez ohľadu na to, či to vyjadruje zmena zákona č. 381/2001 Z. z.

Vzhľadom na uvedenú argumentáciu sa okresný súd nestotožnil s rozhodnutiami súdov vydanými v obdobných prípadoch, ktoré odporca pripojil do spisu. V súdnej veci prvostupňový súd aplikoval závery prijaté v rozsudku Súdneho dvora C-22/12 a dal tiež do pozornosti aj napr. rozhodnutie Okresného súdu Trebišov sp. zn. 14C/96/2013, ktorý pojednával o skutkovo i právne obdobnej veci. Obdobne postupoval aj Okresný súd Košice I. v rozsudku č. k. 10C/50/2004-305 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach č. k. 11Co/12/2009-370, v ktorom súd prvého i druhého stupňa rozhodovali taktiež o otázke náhrady nemajetkovej ujmy poisťovňou z PZP a žalobcom z titulu PZP ich nárok voči poisťovni priznali. Uvedené rozhodnutia boli predmetom prieskumu NS SR v dovolacom konaní sp. zn. 1Cdo/97/2010, pričom dovolacím súdom neboli zrušené.

Vo svetle uvedeného právneho posúdenia tejto veci okresný súd vyhodnotil, že návrh navrhovateľov ako opodstatnený.

Navrhovatelia žiadali, aby každému z nich bola priznaná nemajetková ujma vo výške 15.000,00 Eur, spolu teda 30.000,00 Eur. Pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy súd I. stupňa vychádzal z ust. § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka, a to s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Z výpovede navrhovateľov nepochybne vyplýva aká ujma ich zasiahla po tom, ako ich najmladší syn S. zomrel vo veku 24 rokov. Pravidelne pomáhal otcovi, ako živnostníkovi pri jeho murárskych prácach. Takýmto spôsobom si zadovážil prostriedky na živobytie. Navyše pomáhal rodičom i ostatným súrodencom.

Nepochybne takáto strata syna bola a je veľkým utrpením pre oboch rodičov. Výšku peňažného zadosťučinenia súd určuje na základe voľnej úvahy, ktorá však nemôže byť svojvoľou, s prihliadnutím na zákonné kritériá uvedené vyššie. Určenie výšky peňažnej satisfakcie má byť s ohľadom na okolnosti konkrétneho prípadu v súlade s požiadavkou spravodlivosti.

Hoci okresný súd dospel k záveru, že v súdnej veci je potrebné navrhovateľom priznať nemajetkovú ujmu, nestotožnil sa s jej výškou uplatnenou žalobou. Je nesporné, že ak rodičia prišli o svojho syna, smrť ich syna sa nedá vyjadriť žiadnym ekvivalentom finančných prostriedkov. Okresný súd však upriamil pozornosť na fakt, že z judikatúry súdov, smerníc Ministerstva zdravotníctva SR, prípadne iných vnútorných predpisov nie je možné určiť ekvivalent finančnej ujmy za smrť blízkeho príbuzného. V súdnej veci preto voľnou úvahou dospel k záveru, že priznanie čiastky 7.500,00 Eur každému z navrhovateľov bude zodpovedať ujme, ktorú si museli vytrpieť ako rodičia po tom, ako im oznámili smrť ich syna. Z vyjadrenia odporcu navyše vyplynulo, že tento navrhovateľom uhradil uplatnené nároky z titulu pohrebného a z titulu majetkovej ujmy v zmysle podľa zákona č. 381/2001 Z. z.

Z vykonaného dokazovania vyplýva, že matka nebohého nepracuje, je evidovaná na úrade práce. Otec pracuje ako živnostník. Okrem nebohého syna S. navrhovatelia majú ešte ďalšie deti. Je teda zrejmé, že navrhovatelia neboli odkázaní len výlučne výživou a starostlivosťou na svojho nebohého syna. V opačnom prípade by súd pri určovaní nemajetkovej ujmy postupoval inak. Z uvedených dôvodov súd vo zvyšnej časti návrh navrhovateľov v rade 1/ a 2/ zamietol.

Rozhodnutie o trovách konania prvostupňový súd odôvodnil ust. § 142 ods. 3 O.s.p. a konštatoval, že navrhovatelia mali vo veci samej čiastočný úspech, (keď žiadali, aby im súd priznal sumu 30.000,00 Eur a napadnutým rozhodnutím im bola priznaná suma 15.000,00 Eur). Priznané trovy konania pozostávali z cestovného v preukázanej výške 31,76 Eur a trov právneho zastúpenia v sume 714,60 Eur v zmysle vyčíslenia a špecifikácie uvedenej v odôvodnení napadnutého rozsudku. Zároveň prvostupňový súd priznané trovy právneho zastúpenia uložil zaplatiť na účet advokátka, ktorý zastupoval navrhovateľov v tomto súdnom konaní (§ 149 ods. 1 O.s.p.); hotové výdavky - cestovné uložil odporcovi zaplatiť priamo navrhovateľom.

Proti tomuto rozsudku podali v zákonom stanovenej lehote odvolanie navrhovateľa, ktorí sa domáhali jeho zmeny tak, že odvolací súd uloží odporcovi povinnosť zaplatiť navrhovateľovi v rade 1/ sumu 15.000,00 Eur a navrhovateľovi v rade 2/ sumu 15.000,00 Eur s tým, že vo zvyšnej časti, t. j. vo výroku o náhrade trov konania a trov právneho zastúpenia napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdí. Súčasne si uplatnil voči odporcovi náhradu trov odvolacieho konania vo výške 119,20 Eur.

Uviedli, že pokiaľ prvostupňový súd návrh navrhovateľov vo zvyšnej časti zamietol, nepostupoval správne. Priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 7.500,00 Eur pre každého navrhovateľa podľa názoru odvolateľov je neprimeraná. Odvolatelia sa v plnom rozsahu stotožnili s názorom prvostupňového súdu, že hodnota ľudského života, a teda ani ujma spôsobená stratou blízkej osoby nemôže byť vyčíslená a ani nahradená v peniazoch. Spôsobom, akým však okresný súd posúdil a vyhodnotil ujmu navrhovateľov vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci odvolatelia nemôžu akceptovať. Občiansky zákonník vo svojom ust. § 13 ods. 3 priznáva súdu oprávnenie rozhodnúť o výške náhrady nemajetkovej ujmy voľnou úvahou. Súd je povinný prihliadať na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva na ochranu osobnosti došlo. Jedným zo životných cieľov takmer každého človeka je splodiť a vychovávať deti. Je nepochybné, že vzťah rodiča a dieťaťa je jedinečnou medziľudskou väzbou, ktorá pretrváva po celý život. Tento vzťah sa prakticky začína už pred narodením dieťaťa, keď rodičia prijímu zásadné rozhodnutie mať dieťa a počas celého obdobia tehotenstva matky sa fyzicky, aj emocionálne pripravujú na príchod potomka. Výchova dieťaťa spočíva v dlhoročnej starostlivosti, počas ktorej sa medzi rodičom a dieťaťom vytvorí nepretrhnuteľná emocionálna väzba. Pre rodiča predstavuje výchova dieťaťa a budovanie harmonickej rodiny celoživotný údel a cieľ, ktorému obetuje často aj osobné ambície, kariéru a komfort. Rodičia vychovávajú deti s predpokladom, že vo vyššom veku im ich deti poskytnú nielen osobnú starostlivosť, ale najmä emocionálnu podporu a útechu. Žiadny rodič nepredpokladá, že prežije svoje dieťa. Preto predčasná strata potomka predstavuje pre rodiča závažný, trvalý a predovšetkým neodstrániteľný zásah do emocionálneho, rodinného a súkromného života. Vzťah navrhovateľov s nebohým synom S. bol harmonický a úprimný a zodpovedal všetkým vyššie uvedeným charakteristikám. S nebohým synom navrhovateľa tvorili plne fungujúcu rodinu, s dobre vyvinutými sociálnymi vzťahmi a citovými väzbami. Tento záver prijal i prvostupňový súd, keď konštatoval, že z výpovedí navrhovateľov je zrejmé, aká hlboká a závažná ujma bola, ktorú utrpeli. Vážnosť tejto ujmy je nevyjadriteľná. Nejde len o chvíle hrôzy, zdesenia, smútku a bezradnosti, spojené s okamihom, kedy sa navrhovateľa o smrti syna dozvedeli.

Do úvahy je nutné brať aj negatívne vplyvy prežitého stresu na zdravotný stav navrhovateľov, zmenené emocionálne vzťahy s ostatnými členmi rodiny a skutočnosť, že predčasným úmrtím syna za tragických okolností zostali poznačení na celý zvyšok svojho života. Pokiaľ súd pri určení výšky nemajetkovej ujmy zohľadnil skutočnosť, že navrhovateľa neboli odkázaní výživou a starostlivosťou výlučne na svojho nebohého syna S., nepostupoval v kontexte s ust. § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Závažnosť utrpenej ujmy navrhovateľov v emocionálnej sfére nie je z tohto dôvodu o nič menšia, a preto by táto skutočnosť nemala mať vplyv na výšku náhrady nemajetkovej ujmy. Hoci v právnych poriadkoch iných štátov je tendencia posudzovať výšku náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej smrťou blízkej osoby výlučne s akcentom na ekonomickú stránku ľudského života, napr. predpokladanú výšku zárobku, či odhadovanú ekonomickú produktivitu jedinca počas obvyklej dĺžky života, slovenský právny poriadok z takéhoto hľadiska nevychádza. Preto zohľadnenie prípadných ekonomických benefitov, ktoré by navrhovateľom prípadne plynuli, ak by ich syn predčasne tragicky nezahynul, nie je rozhodná pri posudzovaní priznanej náhrady. Odvolatelia sa náhrady nemajetkovej ujmy nedomáhajú z materiálnych a ekonomických dôvodov, ale ako čiastočnej kompenzácie prežitého smútku, utrpenia a celoživotnej citovej traumy, s ktorou pre tieto prípady počítá právny poriadok, keďže žiadnou inou formou zadosťučinenia nemôže byť strata, ktorú navrhovateľa utrpeli kompenzovaná. Navrhovateľmi žiadaná náhrada nemajetkovej ujmy nie je teda neprimeraná, a nie je dôvod, aby im nebola priznaná v uplatnenej výške. Hodnota ľudského života a ujma spôsobená stratou blízkej osoby nemôže byť ohodnotená peniazmi. Je zrejmé, že súd pri rozhodovaní v súdnej veci nemá ľahkú úlohu, nakoľko neexistujú presné hranice, či relevantné ukazovatele, z ktorých by mohol pri určení náhrady vychádzať. Cieľom občianskeho súdneho konania je však hľadanie spravodlivosti. Pokiaľ v iných súdnych konaniach bola priznaná osobám, (vrátane osôb verejne známych, ktoré sú povinné strpieť väčší rozsah zásahov do ich osobnej integrity), náhrada nemajetkovej ujmy z dôvodu zníženia ich osobnej cti v ďaleko vyšších sumách, potom priznanie náhrady nemajetkovej ujmy za stratu blízkej osoby v navrhovateľmi žiadanej výške nemôže byť neprimerané. Ľudský život predstavuje najvyššiu hodnotu, ktorú je potrebné chrániť a priznať jej v rámci jednotlivých zákonom chránených záujmov prioritné postavenie.

Proti rozsudku prvostupňového súdu podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie i odporca, ktorý sa domáhal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok okresného súdu zmenil tak, že návrh navrhovateľov v celom rozsahu zamietne a prizná odporcovi náhradu trov prvostupňového i odvolacieho konania. Uviedol, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Už v prvostupňovom konaní odporca namietal svoju pasívnu vecnú legitímáciu v spore, pretože nie je podľa hmotného práva nositeľom subjektívnej povinnosti, ktorej splnenia sa navrhovatelia žalobou domáhali. Odvolateľ konštatoval, že mu vznikla v dôsledku dopravnej nehody povinnosť nahradiť poškodeným škodu, a to v rozsahu podľa zmluvných dojednaní uzatvorenej poisťnej zmluvy a podľa účinných právnych predpisov. Rozsah poisťného krytia povinného zmluvného poistenia je vymedzený ust. § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z. Navrhovatelia sa však v konaní domáhali a rozsudkom im bola priznaná náhrada tzv. nemajetkovej ujmy podľa § 11 až 13 Občianskeho zákonníka, spočívajúca v zásahu škodcu do práva na ochranu ich osobnosti, najmä na ochranu života, zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy. Navrhovatelia v priebehu konania uvádzali a prvostupňový súd túto ich argumentáciu prevzal do odôvodnenia svojho rozhodnutia, že žalobou uplatnený nárok je krytý v zmysle ust. § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. ako škoda na zdraví a náklady pri usmrtení. K uvedenému záveru dospel prvostupňový súd tzv. eurokonformným výkladom pojmu škoda, a to v nadväznosti na rozhodnutie ESD vo veci C-22/12. Podľa názoru odporcu však nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka nie je možné subsumovať pod nároky na náhradu škody, ktoré sú kryté poistením podľa zákona č. 381/2001 Z. z. Otázka pasívnej legitímácie poisťovne v prípade uplatnenia práva na náhradu nemajetkovej ujmy z PZP už v minulosti tvorila predmet rozhodovacej praxe súdov (rozsudky Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30Cdo 1051/2005 zo dňa 27.08.2005 a sp. zn. 28Cdo 931/2002 zo dňa 11.06.2002, rozhodnutie Ústavného súdu ČR III. ÚS 8/06 zo dňa 16.03.2006). Najvyšší súd Slovenskej republiky SR vo svojom rozhodnutí sp. zn. 4Cdo 168/2009 zo dňa 20.04.2011 konštatoval, že chráneným predmetom, za poškodenie ktorého má poisťovateľ plniť za poisteného poškodenému, ak v zmluve nie je uvedené inak, nie je teda zásah do súkromia, ktorého súčasťou je aj rodinný život. Pokiaľ ide o nároky nemajetkovej povahy, pri škode na zdraví sa odškodňuje bolesť poškodeného a sťaženie spoločenského uplatnenia (§ 444 Občianskeho zákonníka). Pri strate života sa výživou oprávneným osobám priznáva pozostalostná renta (§ 448 Občianskeho zákonníka) a nahrádzajú sa náklady spojené s pohrebom, prípadne liečením (§ 449 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka). Keďže zákon č. 381/2001 Z. z. pojem škody nevymedzuje osobitným spôsobom, a nemá ani špeciálne ustanovenie, čo už odškodňuje, niet dôvodu takto vymedzenú škodu v Občianskom zákonníku nestotožniť so škodou vyjadrenou v § 4 ods. 2 písm. a) citovaného zákona. Z uvedeného vyplýva, že nemajetková ujma nie je krytá z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, a teda neexistuje žiadna povinnosť (zákonná ani zmluvná), aby odporca plnil z povinného zmluvného poistenia z titulu zodpovednosti za škodu titulom nemajetkovej ujmy. Existenciu takejto ustálenej súdnej praxe pritom nerozporuje ani prvostupňový súd vo svojom rozhodnutí, ktorý však zároveň uviedol, že doterajší vyššie uvedený právny názor bol prekonaný. Odporca nesúhlasil s názorom prvostupňového súdu, podľa ktorého je pod zákonný pojem „škoda“ potrebné subsumovať aj nemajetkovú ujmu. Takýto interpretačný postup nie je výkladom ustanovení zákona o povinnom zmluvnom poistení, ale jeho zmenou, keďže uvedený zákon neustanovuje povinnosť poisťovne plniť z povinného zmluvného poistenia aj tzv. nemajetkovú ujmu. Hoci z rozhodnutia ESD vo veci C-22/12, z ktorého okresný súd vychádzal pri vydaní napadnutého rozhodnutia vyplýva, že povinné zmluvné poistenie má pokrývať aj nemajetkovú ujmu, následne v odôvodnení už konštatuje záver, ktorý z tohto rozhodnutia ESD vôbec nevyplýva, a to, že tento nárok je krytý z povinného zmluvného poistenia. Odvolateľ zdôraznil, že ESD v žiadnom prípade neprináleží právomoc vykladať vnútroštátne právne predpisy. Predmetom právneho posúdenia v prejednávanej veci tak nie sú ustanovenia zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení, ale súlad ustanovení zákona o povinnom zmluvnom poistení s tzv. „motorovými“ smernicami. Výrok ESD tak v žiadnom prípade nemôže smerovať k tomu, čo zákon o povinnom zmluvnom poistení pokrýva alebo nepokrýva, ale výlučne k tomu, čo v súlade s „motorovými“ smernicami má pokrývať. Povinnosť uložená členskému štátu tzv. motorovou smernicou, že zákon o povinnom zmluvnom poistení má pokrývať nemajetkovú ujmu, však nie je totožná s povinnosťou uloženou vnútroštátnym zákonom, ako všeobecne záväzným právnym predpisom, vo vzťahu k individuálnym subjektom práva. Smernice totiž nie sú všeobecne záväznými právnymi predpismi a ich záväznosť je daná judikatúrou ESD výlučne v rozsahu nepriamej záväznosti (ako interpretačný rámec), ktorý však nesmie byť contra legem vnútroštátnemu právu a priamej záväznosti (zaväzujúc však výlučne členský štát EÚ a ich transponovanie do právneho poriadku).

Nepriamy účinok smernice spočíva v povinnosti členského štátu vykladať znenie vnútroštátneho predpisu vo svetle znenia a cieľa smernice (C-378/07 Angelidaki, C-397/01 Pfeiffer, C-282/10 Maribel Dominguez, C-268/06 Impact). Zásada konformného výkladu vnútroštátneho práva má však aj určité obmedzenia. Povinnosť vnútroštátneho súdu dovoľávať sa na obsah smernice pri výklade a uplatňovaní relevantných ustanovení vnútroštátneho práva je tak obmedzená všeobecnými zásadami práva a nemôže slúžiť ako základ na výklad contra legem vnútroštátneho práva. Pri prípad, že výsledok stanovený smernicou by nemohol byť dosiahnutý na základe výkladu, právo spoločenstva ukladá členským štátom povinnosť nahradiť škodu, ktorú spôsobili jednotlivcom z dôvodu neprebratia smernice (C-6/90 a 9/90 Frankovich). Pokiaľ teda okresný súd na podporu svojho názoru, že eurokonformným výkladom je možné dospieť ku vzniku občianskoprávnej zodpovednosti individuálneho subjektu, ktorá by bez zohľadnenia nepriameho účinku smernice a pri výlučnej aplikácii vnútroštátneho práva neexistuje, cituje rozhodnutie ESD vo veci C-215/98, dopúšťa sa hrubého omylu pri výklade tohto rozhodnutia. Pri bližšom oboznámení sa s predmetom sporu v danej veci je zrejmé, že eurokonformný výklad vnútroštátneho práva tu v žiadnom prípade nevedol ku vzniku občianskoprávnej zodpovednosti, ktorá dovtedy neexistovala (naopak, právo na náhradu škodu z neplatne skončeného zmluvného vzťahu ustanovené vnútroštátnymi predpismi nebolo vo veci vôbec sporné), ale týmto eurokonformným výkladom bola odstránená vnútroštátnym právom ustanovená podmienka platnosti samotného zmluvného vzťahu. K výkladu rozhodnutia ESD vo veci C-22/12 a ku vzťahu tohto rozhodnutia k aplikačnej praxi odvolateľ poukázal na svoje doterajšie prednesy, najmä vyjadrenie vo veci doručené súdu dňa 08.11.2013. Z citovaného rozhodnutia ESD C-22/12, ako aj ďalších jeho rozhodnutí (rozsudky C-348/98 Mendes Ferreira a Delgado Correia Ferreira, body 23 a 29, C-537/03 Candolin a iné, bod 24) však vyplýva, že cieľom citovaných smerníc nie je harmonizácia režimu zodpovednosti za škodu v členských štátoch, a že podľa súčasného práva spoločenstva členské štáty môžu voľne upraviť režim zodpovednosti za škodu, uplatniteľný na poistné prípady vyplývajúce z prevádzky motorových vozidiel. Členské štáty sú však povinné zabezpečiť, aby zodpovednosť za škodu uplatniteľná podľa ich vnútroštátneho práva bola krytá poistením v súlade s ustanoveniami troch vyššie uvedených smerníc (citované podľa C-356/05 Farrell, bod 33).

Súd je teda povinný aplikovať na súdenú vec účinné a záväzné právne predpisy, ktorými členský štát uplatnil, na jednej strane svoje právo voľne stanoviť režim zodpovednosti za škodu a na strane druhej, vykonal svoju povinnosť zabezpečiť krytie zodpovednostných nárokov povinným zmluvným poistením. Jediným záväzným právnym predpisom, ktorý ustanovuje rozsah poistného krytia z povinného zmluvného poistenia, a na základe ktorého je možné v súdnej veci rozhodovať, je práve zákon č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení. Z uvedeného vyplýva, že nie je v právomoci súdu v tejto veci rozhodnúť v rozpore s týmto právnym predpisom, ani nie je možné rozhodnúť na základe aplikácie hore uvedených smerníc z dôvodu ich nezáväznosti pre sporové strany a záverom nie je možné zákon o povinnom zmluvnom poistení vykladať „eurokonformným“ spôsobom. Aplikačná prax vnútroštátnych súdov i aktuálne rozhodnutie ESD jednoznačne potvrdzuje, že rozsah poistného krytia podľa zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení nepokrýva nemajetkovú ujmu. Odvolateľ tiež poukázal na viaceré rozhodnutia prvostupňových i odvolacích súdov, ktoré návrh navrhovateľa v identickej právnej veci zamietli.

Navrhovatelia vo svojom vyjadrení k odvolaniu odporcu zotrvali na svojom odvolacom návrhu uvedenom vo svojom opravnom prostriedku. Odvolanie odporcu považovali za nedôvodné a navrhli ho zamietnuť. Zdôraznili, že je nepochybné, že zákon č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení pojem „škoda“ nedefinuje, hoci ho používa. Podľa názoru navrhovateľov, doterajšia judikatúra, ktorá na účely zákona o povinnom zmluvnom poistení striktno rozlišovala medzi inštitútom náhrady škody a náhrady nemajetkovej ujmy, vo svetle noriem európskeho práva a rozsudku Súdneho dvoru vo veci Hassová C-22/12 neobstojí. Všetky rozhodnutia, na ktoré sa odporca vo svojom opravnom prostriedku odvoláva, boli prijaté ešte pred vydaním označeného rozsudku ESD. Navrhovatelia považujú v tomto smere za podstatné rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo 228/2012 z 26.09.2013, v ktorom sa Najvyšší súd zaoberal, či v prípade neoprávneného zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby, ktorý bol vyvolaný zvláštnou povahou prevádzky dopravných prostriedkov, je osobou zodpovednou za zásah do osobnostných práv fyzickej osoby prevádzkovateľ motorového vozidla, ktorý zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou tohto vozidla v zmysle § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka s tým, že pasívna vecná legitímácia prevádzkovateľa motorového vozidla vyplýva z analogického použitia § 427 a nasl. Občianskeho zákonníka. Najvyšší súd teda riešil otázku, či na účely náhrady nemajetkovej ujmy možno analogicky aplikovať ustanovenia o náhrade škody, teda či náhrada nemajetkovej ujmy podlieha totožnému režimu ako náhrada škody. V tomto smere najvyšší súd dospel k záveru, že analogická

aplikácia uvedených ustanovení je možná. Vzhľadom na už vyššie uvedené, navrhovatelia zastávajú názor, že ustanovenie § 4 ods. 1 a 2 zák. č. 381/2001 Z. z. je nutné vykladať jednak s použitím analógie, podľa ktorej inštitúty náhrady nemajetkovej ujmy a náhrady škody podliehajú totožnému režimu, a jednak s prihliadnutím na eurokonformný výklad vyplývajúci zo Smerníc 72/166/EHS, 84/5/EHS (v znení doplnenia smernice 2005/14/EHS) a 90/232/EHS a rozsudku Súdneho dvora vo veci Hassová C-22/12. Pojem „škoda“, ktorý používa zákon č. 381/2001 Z. z. je teda možné eurokonformne vykladať tak, že sem patrí i náhrada nemajetkovej ujmy. V rozsudku C-22/12 Súdny dvor jednoznačne konštatoval, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Slovenské vnútroštátne právo pozná inštitút „náhrady nemajetkovej ujmy“ a vznik nároku na jej náhradu je nutne analogicky posúdiť podľa ustanovení o náhrade škody. Pokiaľ režim náhrady škody a náhrady nemajetkovej ujmy sú analogicky totožné, potom záver odporcu o tom, že eurokonformný výklad ust. § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 381/2001 Z. z. je správny. Súdny dvor v odsekoch 57 a 58 odôvodnenia rozsudku C-22/12 uviedol, že ustanovenia § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka náhradu nemajetkovej ujmy blízkym osobám priznávajú, teda že právny poriadok Slovenskej republiky priznáva nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Okrem toho uviedol, že na uvedenom závere nemení nič ani skutočnosť, že slovenský Občiansky zákonník systematicky rozlišuje náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy. Z pohľadu eurokonformného výkladu náhrady škody na účely povinného zmluvného poistenia je takéto rozlišovanie neprípustné a právne irelevantné. Ak odporca tvrdí, že pojem „náhrada škody“ používaný v zákone č. 381/2001 Z. z. nemožno eurokonformne vykladať práve z dôvodu rozlišovania inštitútov „škody“ a „ujmy“ v slovenskom vnútroštátnom práve, tento jeho názor pri eurokonformnom výklade neobstojí. V rámci eurokonformného výkladu je nutné celý právny poriadok aplikovať komplexne a prihliadnuť na ustanovenia európskeho práva, ktoré má pred vnútroštátnym právom prednosť. Vnútroštátne sudy musia jednotlivé vnútroštátne právne inštitúty a pojmy vykladať nie podľa ich chápania vo vnútroštátnom práve, ale vo svetle definícií a chápania týchto inštitútov a pojmov v práve európskom. Preto ak Súdny dvor v rozsudku C-22/12 uviedol, že systematické rozlišovanie náhrady škody a náhrady nemajetkovej ujmy podľa vnútroštátneho práva Slovenskej republiky je irelevantné, neposudzoval normy vnútroštátneho práva, ale poukazoval práve na charakter eurokonformného výkladu, v rámci ktorého výklad právnych inštitútov nemožno vykonávať s odvolaním sa na vnútroštátne právo. Vyššie uvedený záver jednoznačne vyplýva z tzv. nepriameho účinku smerníc, v zmysle ktorého orgány členského štátu sú povinné vnútroštátne právo vykladať a aplikovať vo svetle znenia smerníc tak, aby sa dosiahol nimi predpokladaný výsledok (porovnaj rozhodnutie Európskeho súdneho dvora C-14/83, Von Colson and Kamman c/a Land Nordrhein-Westfalen ECR 1891).

Z judikatúry Európskeho súdneho dvora tiež jednoznačne vyplýva, že vnútroštátne sudy sú povinné v rámci aplikácie princípu nepriameho účinku smerníc nahradiť absentujúcu legislatívu alebo vykonať nápravu nesprávne implementovanej smernice v konkrétnom súdnom konaní, a to bez ohľadu na zodpovednosť štátu za implementáciu smernice a povinnosť štátu vykonať nápravu. Súd je povinný vykonať všetko preto, aby vykladal vnútroštátnu právnu normu v čo najväčšom možnom súlade s neimplementovanou alebo nesprávne implementovanou smernicou. Výsledkom eurokonformného výkladu môže teda byť i vznik občiansko-právnej zodpovednosti individuálneho subjektu, ktorá by bez zohľadnenia nepriameho účinku smernice a pri výlučnej aplikácii vnútroštátneho práva neexistovala (rozhodnutie Európskeho súdneho dvora C-215/97 Bellone c/a Yokohama ECR I-2191). Prihliadnuc na uvedené, aj keď zákon č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení používa pojem „škoda“, ktorý pri systematickom výklade podľa Občianskeho zákonníka je odlišný od pojmu „nemajetková ujma“, je nutné prihliadnuť na účel a cieľ smerníc a pojem „škoda“ použitý v zákone č. 381/2001 Z. z. vykladať v súlade s jasne stanovenými podmienkami a cieľmi určenými v smerniciach 72/166/EHS, 84/5/EHS (v znení doplnenia smernice 2005/14/EHS) a 90/232/EHS. V zmysle eurokonformného výkladu tento pojem je nutné pod pojem „škoda“ na účely zákona č. 381/2001 Z. z. subsumovať i pojem „nemajetková ujma“, resp. pojem „škoda“ pre podmienky zákona o povinnom zmluvnom poistení vykladať tak, že ide o náhradu nemajetkovej ujmy. Odvolávať sa v danom prípade na odlišnú systematiku týchto inštitútov vo vnútroštátnom práve nie je namieste, pretože taký postup by bol v príkrom rozpore s doktrínou eurokonformného výkladu - nešlo by o eurokonformný výklad, ale o výklad na základe charakteristiky týchto inštitútov vo vnútroštátnom práve. Eurokonformný výklad je pritom obligatórny bez ohľadu na to, či smernice boli alebo neboli implementované správne. Nepriamy účinok smerníc sa vzťahuje na prípady absencie implementácie smernice, ale aj na prípady neúplnej alebo nesprávnej implementácie smernice.

Inak povedané, ak vnútroštátny súd vykladá pojem „škoda na zdraví“ obsiahnutý v ust. § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 381/2001 Z. z., nemôže prihliadať na systematiku vnútroštátneho práva, a tento pojem vykladať na základe jeho obsahu vo vnútroštátnom práve, ale je povinný tento pojem posúdiť tak, ako je chápaný v normách európskeho práva. Pritom z judikatúry Súdneho dvora jednoznačne vyplýva, že v danom prípade „škoda“ na účely európskeho práva obsahuje aj „nemajetkovú ujmu“. Pre európske právo totiž nie je typické tieto dva inštitúty oddeľovať, ako je tomu v právnom poriadku Slovenskej republiky (porovnaj napr. rozsudok Súdneho dvora zo dňa 06.05.2010 sp. zn. C-63/2009 - Axel Walz proti Clickair SA). Rovnako navrhovatelia nepovažujú správne, že odporca nepriamy účinok smerníc prostredníctvom eurokonformného výkladu prakticky stotožňuje s priamym horizontálnym účinkom smerníc (dovolať sa smerníc voči jednotlivcovi). Eurokonformným výkladom nedochádza k priamemu horizontálnemu účinku smernice. Prvostupňový súd neaplikoval smernicu priamu, ale vnútroštátny právny predpis vykladal eurokonformne s prihliadnutím na normy európskeho práva, teda pri výklade konkrétneho zákonného pojmu „škoda na zdraví“ definovaného v § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 381/2001 Z. z. nevychádzal z jeho definície za použitia záverov a obsahov vyvedených podľa systematiky vnútroštátneho práva, ale z definície obsahu, ktorá tomuto pojmu prislúcha v európskom práve. Za obligatórnej aplikácie správneho eurokonformného výkladu je teda odporca nositeľom hmotno-právnej povinnosti, ktorá je predmetom tohto konania a v dôsledku čoho je daná v konaní jeho pasívna vecná legitímácia.

Krajský súd, ako súd odvolací, po zistení, že odvolania účastníkov boli podané včas a smerovali proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom, podľa § 212 ods. 1, 2 písm. b) preskúmal rozsudok okresného súdu v rozsahu a z dôvodov uvedených v obidvoch odvolaniach a po preskúmaní ho bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§214 ods. 2 O.s.p. za použitia ust. § 156 ods. 3 O.s.p.) ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O.s.p. v časti presne špecifikovanej vo výroku jeho rozhodnutia potvrdil. Zároveň zmenil rozhodnutie prvostupňového súdu podľa § 220 O.s.p. v druhej vete výroku o trovách konania, nakoľko neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie (§ 219 O.s.p.) ani na jeho zrušenie (§ 221 ods. 1 O.s.p.).

Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku i konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že okresný súd v prejednávanej veci zistil skutkový stav v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností, na základe vykonaného dokazovania dospel ku správnym skutkovým zisteniam a prejednanú vec aj správne právne posúdil. Nakoľko i odôvodnenie písomného vyhotovenia napadnutého rozsudku zodpovedá kritériám uvedeným v ust. § 157 ods. 2 O.s.p., odvolací súd podľa § 219 ods. 2 O.s.p. konštatuje správnosť týchto dôvodov a v podstatných bodoch na ne odkazuje.

Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia výroku rozsudku súdu prvého stupňa v časti, v ktorej súd uložil odporcovi zaplatiť navrhovateľom v rade 1/ a 2/ každému osobitne sumu 7.500,00 Eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku a tiež v časti, v ktorej návrh navrhovateľov vo zvyšnej časti zamietol, odvolací súd uvádza:

V prejednávanej veci sa navrhovatelia domáhajú voči odporcovi priznania nemajetkovej ujmy vzniknutej neoprávneným zásahom do ich súkromia tým, že ich syn S. N. zomrel následkom dopravnej nehody, ktorú zavinil poistenec odporcu S. E..

V prvostupňovom konaní bolo preukázané, že pri dopravnej nehode spôsobenej nebohom S. E. zahynul syn navrhovateľov. Pôvodcom zásahu do práva na ochranu osobnosti navrhovateľov bol nepochybne S. E. ako vodič osobného motorového vozidla, spôsobil dopravnú nehodu, pri ktorej vošiel do protismeru a spôsobil zrážku s protiidúcim vozidlom, ktoré riadil syn navrhovateľov S. N., ktorý zraneniam utrpelým pri dopravnej nehode na mieste podľahol. Rovnako zahynul pri tejto dopravnej nehode i S. E., ktorý bol v tom čase podľa zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov poistený u odporcu. Zodpovednosť škodcu za neoprávnený zásah do osobnostných práv navrhovateľov je objektívnou zodpovednosťou za výsledok. Spornou v konaní však zostala otázka či poisťovňa (odporca) je v zmysle ust. § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. povinná uhradiť poškodeným (navrhovateľom) nárok na náhradu imateriálnej ujmy spôsobenej usmrtením ich syna, v prípade ak za neoprávnený zásah do osobnostných práv navrhovateľov zodpovedá poistenec odporcu.

K námietkam odporcu poukazujúceho na nedostatok jeho pasívnej legitímácie v prebiehajúcom spore, odvolací súd predovšetkým poukazuje na rozsudok Súdneho dvora EÚ zo dňa 24.10.2013 vo veci C-22/12 vo veci Hassová c/a Petřík, Holingová. ktorý rozhodol tak, že článok 3 ods. 1 smernice Rady č. 72/166/EHS z 24.04.1972 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovými vozidlami a kontroly plnenia povinností poistenia tejto zodpovednosti, článok 1 ods. 1 a 2 druhej smernice Rady č. 84/5/EHS z 30.12.1983 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11.05.2005, a článok 1 prvý odsek tretej smernice Rady 90/232/EHS zo 14.05.1992 o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak je jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej.

Únijné právo vzťahy ohľadne náhrady škody nereguluje. Harmonizácia sa týka až následného poistného krytia náhrady utrpenej nemajetkovej ujmy, ak ju vnútroštátne právo priznáva. Právny poriadok Slovenskej republiky umožňuje poškodenej (v súdnej veci navrhovateľom) požadovať náhradu nemajetkovej ujmy. Náhradu nemajetkovej ujmy právna úprava v SR umožňuje podľa ustanovení o ochrane osobnosti (§ 11 a § 13 Občianskeho zákonníka), pričom právna úprava škody na zdraví ust. § 444 Občianskeho zákonníka nie je vyčerpávajúca. Za stavu, keď právo umožňuje poškodenej požadovať od škodcu (S. E.) náhradu nemajetkovej ujmy, je dôvodný záver, že takáto náhrada nemajetkovej ujmy musí byť likvidovaná z povinného zmluvného poistenia. Právna úprava, ktorá by tomuto odporovala bráni naplneniu cieľa vyššie uvedených smerníc EÚ a takáto právna úprava sa nesmie použiť. Je nepochybne chybou zákona, ak je nenáležite transponovaný a ak vo vzťahoch obdobných v prejednávanej veci rozlišuje medzi „škodou“ a „ujmou“. Zmyslom a cieľom poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov je pokryť z poistenia náhradu ujmy v najširšom význame slova. Riziko vzniku škôd pri prevádzke dopravných prostriedkov je veľmi vysoké, a nemá žiadnu logiku obmedzovať poistné plnenie a prenášať ho na „plecia“ osôb, ktoré práve za účelom nepredvídateľných situácií sa nechali, resp. sa museli povinne zmluvne poistiť, a ktoré často ani nedokážu ekonomicky zvládnuť zaplatenie náhrady vzniknutej ujmy. V tomto smere odvolací súd poukazuje na bod 52. rozhodnutia C-22/2013, kde generálny advokát uviedol stanovisko, že pod pojem „ujma na zdraví“, patrí akákoľvek ujma, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú, aj psychickú traumou. Z ust. § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o znení a doplnení niektorých zákonov, vyplýva, že poistený (v súdenom prípade S. E., ktorý bol v čase dopravnej nehody poistencom odporcu) má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu škody na zdraví a nákladov pri usmrtení. Odvolací súd tiež poukazuje aj na bod 33. rozhodnutia C-22/12, v ktorom bolo konštatované, že Súdny dvor EÚ o rozhodol, že znenie tak smernice 72/166/EHS a smernice 90/232/EHS zahŕňa akýkoľvek typ škody alebo ujmy, bez ohľadu na to, či má majetkovú alebo nemajetkovú povahu, a preto nie je možné z neho vyvodiť záver, že nemajetková ujma nespadá do rozsahu pôsobnosti smernice. Článok 3 ods. 1 smernice 72/166/EHS a článok 1 ods. 1 smernice 90/232/EHS sa preto musí vykladať v tom zmysle, že zahŕňa tak majetkovú škodu, ako aj nemajetkovú ujmu, akou je bolesť alebo utrpenie. Tieto závery sú uplatniteľné aj v prejednávanej veci. Rovnako v bode 36. Súdny dvor EÚ konštatoval, že v súdnej veci neboli vznesené žiadne konkrétne argumenty v prospech vylúčenia nároku na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej usmrtením blízkej osoby. Podľa spisu vnútroštátneho súdu sa zdá, že boli uvedené iba všeobecné tvrdenia, založené okrem iného na gramatickom výklade pojmov „škoda“ a „ujma“, v zmysle ktorých náhrada nemajetkovej ujmy nemôže tvoriť predmet odškodnenia v prejednávanej veci. Podľa judikatúry Súdneho dvora, ale takéto všeobecné a abstraktné úvahy nie sú postačujúce pre zamietnutie takéhoto nároku. Obmedzenie by muselo byť založené na konkrétnych tvrdeniach a argumentoch. Z uznesenia vnútroštátneho súdu, ale takéto konkrétne argumenty nevyplývajú. Pokiaľ teda odporca svoju obranu v spore založil na judikatúre súdov Českej i Slovenskej republiky, táto bola vydaná predtým, ako bolo vydané rozhodnutie C-22/12, v ktorom komisia práve poukázala na nesprávny postup súdov, ktoré dôsledne rozlišujú náhradu škody a ujmy, oproti tomu ako ich prezentovala komisia v predmetnom rozhodnutí. Vo vzťahu,

ku škode na zdraví (§ 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z. z. treba jednoznačne vo svetle tohto rozhodnutia rozumieť nielen škodu na fyzickom zdraví, ale aj škodu na psychickom zdraví (traumy zo straty syna, otca, manžela, partnera, matky a pod.).

Pre úplnosť odvolací súd dodáva, že pokiaľ odvolateľ na podporu svojich tvrdení poukazoval vo svojom oprávnom prostriedku na rozsudok Okresného súdu Ružomberok č. k. 7C/35/2012-167 zo dňa 18. 02. 2014, tento bol uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6Co/275/2014 zo dňa 28.01.2015 zrušený a vec bola vrátená prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Nesprávnym je i záver odporcu o tom, že v prejednávanej veci nemožno ustanovenia zákona č. 381/2001 Z. z. vykladať eurokonformným spôsobom, pretože vnútroštátna právna úprava odporuje právu EÚ a účinku smerníc sa nemožno dovolávať voči jednotlivcom, ale len proti štátu. Tak ako správne konštatoval prvostupňový súd vo svojom rozhodnutí odporca, totiž úplne opomína tzv. nepriamy účinok smerníc, v zmysle ktorého orgány členského štátu sú povinné vnútroštátne právo vykladať a aplikovať vo svetle znenia smerníc tak, aby sa dosiahol nimi predpokladaný výsledok (porovnaj rozhodnutie ESD C-14/83 Von Colson and Kamman c/a Land Nordrhein-Westfalen, ECR 1891). Z judikatúry Európskeho súdneho dvora jednoznačne vyplýva, že vnútroštátne súdy sú povinné v rámci aplikácie princípu nepriameho účinku smerníc nahradiť absentujúcu legislatívu alebo vykonať nápravu nesprávne implementovanej smernice v konkrétnom súdnom konaní, a to bez ohľadu na zodpovednosť štátu za implementáciu smernice a povinnosť štátu vykonať nápravu. Súd je povinný vykonať všetko pre to, aby vykladal vnútroštátnu právnu normu v čo najväčšom možnom súlade s neimplementovanou alebo nesprávne implementovanou smernicou. Z uvedeného vyplýva záver, že nepriamy účinok smerníc, ako ho vyjadril ESD v prípade Von Colson, spočíva v povinnosti členského štátu vykladať vnútroštátne právo vo svetle znenia a cieľa smernice tak, aby dosiahol výsledok v zmysle článku 249 ZES. Podstatou nepriameho účinku je povinnosť súdu vykladať vnútroštátne právne normy vo svetle znenia a cieľa neimplementovanej smernice. Výsledkom eurokonformného výkladu môže tak byť i vznik občiansko-právnej zodpovednosti individuálneho subjektu, ktorá by bez zohľadnenia nepriameho účinku smernice a pri výlučnej aplikácii vnútroštátneho práva neexistovala (porovnaj rozhodnutie ESD C 215/97, Bellone c/a Yokohama, ECR I-2191) .

Zmyslom a cieľom poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov je pokryť z poistenia náhradu ujmy v najširšom význame slova. Riziko vzniku škôd pri prevádzke dopravných prostriedkov je vysoké a nie je opodstatnené obmedzovať poisťné plnenie a prenášať ho na osoby, ktoré práve za účelom nepredvídateľných situácií sú povinne zmluvne poistené, vrátane vodičov. Za stavu, keď právny poriadok Slovenskej republiky umožňuje navrhovateľom ako poškodeným požadovať od škodcu náhradu nemajetkovej ujmy je dôvodný záver, že takáto náhrada nemajetkovej ujmy musí byť likvidovaná z povinného zmluvného poistenia. Právna úprava, ktorá by tomuto odporovala bráni naplneniu cieľa vyššie uvedených smerníc Európskej únie a takáto právna úprava sa nesmie použiť.

K odvolacím námietkam navrhovateľov je ďalej potrebné dodať, že smrť ich syna bola nepochybne nečakaná, tragická, udalosť, ktorá do ich života zasiahla a nenávratne pretrhla doterajšie väzby, čím navrhovatelia stratili možnosť realizovať a ďalej rozvíjať svoj rodinný život vo vzťahu k nebohému synovi. Navrhovatelia v tejto súvislosti podrobne popísali charakter vzťahov existujúcich medzi nimi a zosnulým synom.

Súčasťou práva na ochranu súkromia chráneného ust. § 11 Občianskeho zákonníka je aj rodinný život spočívajúci v udržiavaní a rozvíjaní vzájomných citových, morálnych a sociálnych väzieb medzi najbližšími osobami a konanie, ktoré spôsobilo násilné pretrhnutie týchto väzieb stratou člena rodiny, je konaním nesúcim znaky neoprávneného zásahu do chránených osobnostných práv pozostalých členov rodiny. Smrť rodinných príslušníkov fyzickej osoby pri dopravnej nehode, ktorú títo rodinní príslušníci a ani fyzická osoba nezavinili, je teda nepochybne neoprávneným zásahom do práva fyzickej osoby na súkromný a rodinný život. Smrť syna navrhovateľov bola nepochybne nečakaná, tragická, navrhovateľmi nezavinená udalosť, ktorá do ich života zasiahla a nenávratne pretrhla doterajšie väzby, čím navrhovatelia stratili možnosť realizovať a ďalej rozvíjať svoj rodinný život vo vzťahu k nebohému synovi. Navrhovatelia v tejto súvislosti podrobne popísali charakter vzťahov existujúcich medzi nimi a pozostalým synom. Je zrejmé, že zosnulý S. N. bol najmladší zo štyroch detí navrhovateľov, ktorý zomrel vo veku 24 rokov. Navrhovatelia žili so synom S. v spoločnej domácnosti. Zosnulý nebol ženatý, nemal vlastné deti, pravidelne pomáhal svojmu otcovi ako živnostníkovi pri murárskych prácach.

Takýmto spôsobom si zadovážil jednak prostriedky na živobytie a navyše pomáhal rodičom i ostatným súrodencom. Robieval domov nákupy, pomáhal matke pri domácich prácach. Rodina žila spoločne s rodičmi (rodičia a štyri deti) v spoločnej domácnosti. Svojpomocne opravovali a udržiavali rodinný dom, v ktorom bývali. Matka bola v tom čase evidovaná nezamestnaná na úrade práce, otec vykonával živnosť. Odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil s názorom prvostupňového súdu i navrhovateľov, že hodnota ľudského života, a teda ani ujma spôsobená stratou blízkej osoby, nemôže byť vyčíslená a ani nahradená v peniazoch. Prvostupňový súd vo svojom rozhodnutí v dostatočnej miere uviedol dôvody, ktoré ho viedli k určaniu výšky nemajetkovej ujmy, ktorú priznal každému z navrhovateľov. Správne pritom vyhodnotil skutočnosť, že navrhovatelia majú ešte ďalšie tri deti, ktoré im môžu v starobe pomôcť či už výkonom osobnej starostlivosti, alebo ekonomicky. Takéto hodnotenie je správne. Inou by bola situácia, keby navrhovatelia mali len jediné dieťa, o ktoré by prišli. V starobe a chorobe by v takom prípade boli odkázaní výlučne na seba a pomoc cudzích ľudí, či štátu. Okresný súd tak správne a v súlade so zákonom zohľadnil konkrétne okolnosti prejednávaneho prípadu.

Odvolací súd dodáva, že ako pomôcka pri určení výšky nemajetkovej ujmy môže poslúžiť aj prípad *Kontrová proti Slovenskej republike* (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 31. mája 2007), v ktorom ESLP priznal matke, ktorej manžel zastrelil nelegálne držanou strelnou zbraňou obe ich maloleté deti i seba, náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 25.000,00 Eur.

Nárok navrhovateľov na vyššiu náhradu nemajetkovej ujmy nie je možné opierať o rozhodnutia súdov SR v konaniach o ochranu osobnosti, v ktorých boli účelovo priznávané neprímerane vysoké náhrady nemajetkovej ujmy verejným činiteľom (politikom, sudcom a pod.). Výška týchto náhrad je totiž evidentne mimo štandardy rozhodovacej činnosti ESLP.

Vychádzajúc z uvedených skutočností je potrebné výšku nemajetkovej ujmy priznanú navrhovateľom prvostupňovým súdom považovať za primeranú.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým bolo v časti žalobe vyhovievané a vo výroku, ktorým súd žalobu v časti zamietol ako vecne správny potvrdil.

Odvolací súd ako vecne správny potvrdil aj odvolaním výslovne nenapadnutý, ale od rozhodnutia vo veci samej závislý, výrok o trovách prvostupňového konania, ktorým navrhovateľom náhradu priznal trov právneho zastúpenia, ktorý v plnom rozsahu zodpovedá zákonným ustanoveniam právnych predpisov uvedených v tomto rozhodnutí.

Vecne správnym bolo i rozhodnutie prvostupňového súdu o priznaní trov konania navrhovateľom, ktoré predstavujú ich hotové výdavky (cestovné) v sume uvedenej v jeho výrokovej časti. Zmena napadnutého rozsudku spočívala iba v určení platobného miesta k takto priznaným trovám navrhovateľov, ktoré s poukazom na ust. § 149 ods. 1 O.s.p. je ten, ktorému bola uložená náhrada týchto trov, povinný zaplatiť advokátovi (obchodnej spoločnosti), ktorá zastupovala navrhovateľov v tomto konaní.

Navrhovatelia i odporca nemali v tomto štádiu konania úspech, a preto podľa § 142 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. je pomer úspechu a neúspechu každej procesnej strany v aktuálnom odvolacom konaní rovnaký. Z uvedených dôvodov o trovách odvolacieho konania rozhodol krajský súd tak, že žiadnemu z účastníkov ich náhradu nepriznal.

Toto rozhodnutie senátu odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním pomerom hlasov 3 : 0 .

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie n i e j e prípustné.